

Soruşturma ve iş takipçiliği faaliyeti sonucu elde edilen gelirin ne şekilde vergilendirileceği ve belge düzeninin nasıl olacağı

Belge türü	Özelge
Kanun	GELİR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	62030549-120[37-2019/1029]-17716
Tarih	04.01.2024

T.C.

HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı

Gelir Kanunları Gelir Ve Kurumlar Vergileri Grup Müdürlüğü

Sayı : 62030549-120[37-2019/1029]-17716

04.01.2024

Konu : Soruşturma ve iş takipçiliği faaliyeti sonucu elde edilen gelirin ne şekilde vergilendirileceği ve belge düzeninin nasıl olacağı

İlgi

:

...

İlgide kayıtlı özelge talep formunda, soruşturma (özel dedektiflik dahil) ve iş takipçiliği faaliyetleri ile iştirak ettiğinizi belirterek, söz konusu faaliyetler kapsamında elde edilen kazançların hangi gelir unsuruna göre vergilendirilmesi gerektiği ile buna ilişkin belge düzeninin ne şekilde olması gerektiği hususlarında Başkanlığımız görüşü talep edilmektedir.

1- GELİR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun;

- "*Ticari kazancın tarifi*" başlıklı 37 nci maddesinin birinci fıkrasında; "*Her türlü ticari ve sınai faaliyetten doğan kazançlar ticari kazançtır.*

..."

- "*Serbest meslek kazancının tarifi*" başlıklı 65 inci maddesinde, "*Her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar serbest meslek kazancıdır.*

Serbest meslek faaliyeti; sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmıyan işlerin işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır.

..."

- "*Serbest meslek erbabı*" başlıklı 66 ncı maddesinin birinci fıkrasında, "*Serbest meslek faaliyetini mutad meslek halinde ifa edenler, serbest meslek erbabıdır. Serbest meslek faaliyetinin yanında meslekten başka bir iş veya görev ile devamlı olarak uğraşılması bu vasfı değiştirmez.*

..."

hükümlerine yer verilmiştir.

Diğer taraftan, 221 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin "Serbest Meslek Faaliyeti-Serbest Meslek Erbabı" başlıklı birinci bölümünün "1.2. Serbest Meslek Erbabı" başlıklı 11'inci paragrafında; "serbest meslek faaliyetinin yanında başka bir iş veya görev ile devamlı olarak uğraşılmasının bu vasfı değiştirmeyeceği belirlenmiştir. Dolayısıyla serbest meslek erbabı olan bir kimse aynı zamanda ticari kazanç sahibi veya ücretli de olabilir. Bu durum onun serbest meslek erbabı olma niteliğini değiştirmez." açıklamasına yer verilmiştir.

Serbest meslek faaliyetinde ana unsur, faaliyetin sermayeden ziyade kişisel çalışmaya ilmi veya mesleki bilgi ve ihtisasa dayanmasıdır. Bu unsur, serbest meslek faaliyetini ticari faaliyetten ayıran en önemli özellik olup söz konusu faaliyetlerden elde edilen kazançların daha çok emek ürünü olduğunu göstermektedir. Serbest meslek faaliyetinde yalnızca emeğe dayanan organizasyon yeterli olmadığı gibi aynı zamanda geliri doğuran emeğin, ilmi veya mesleki bilgi ve ihtisasa dayanması koşulu da aranmaktadır.

Ticari kazanç ise esas itibariyle sermaye-emek karışımı bir kaynağa bağlı olarak doğmaktadır. Bu kaynağa bağlı olarak ve devamlı bir organizasyon çerçevesinde yapılan her türlü faaliyet ticari faaliyettir. Serbest meslek faaliyetinin ticari bir organizasyon içinde yapılması, sağlanan gelirin yapısını değiştirmez. Sadece, elde edenler yönünden ticari kazanç sayılmasını gerektirir ve ticari kazançta ait esas ve hükümlere tabi olur.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalara göre, sermaye ve emek karışımı bir kaynağa bağlı olarak ve devamlı bir organizasyon çerçevesinde yapılan soruşturma (özel dedektiflik dahil) ile iş takipçiliği faaliyetinin, ticari faaliyet kapsamında değerlendirilmesi ve 193 sayılı Kanunun ticari kazanç hükümleri çerçevesinde vergilendirilmesi gerekmektedir.

2- VERGİ USUL KANUNU YÖNÜNDEN

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 172 ve 173 üncü maddelerinde defter tutma mecburiyeti bulunanlara ve istisnalarına; 176 ila 181 inci maddelerinde defter tutma bakımından tüccarlara; 182 nci ve müteakip maddelerinde, bilanço ve işletme esasına göre defter tutmaya; 210 ila 212 nci maddelerinde, serbest meslek erbaplarının defter tutmalarına ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Ayrıca, aynı Kanunun "*İspat edici kağıtlar*" başlıklı 227 nci maddesinde, "*Bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça, bu Kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiki mecburidir.*" hükmü yer almakta olup söz konusu kayıtların ise esas itibarıyla, aynı Kanunun 229 ve müteakip maddelerinde düzenlenen veya Bakanlığımıza verilen yetkiye dayanılarak düzenlenmesi/kullanılması uygun görülen belgelerle tevsik edilmesi gerekmektedir.

Bu hüküm ve açıklamalara göre, soruşturma (özel dedektiflik dahil) ile iş takipçiliği faaliyeti dolayısıyla elde edilen kazancın 193 sayılı Kanunun ticari kazancın tespitine ilişkin hükümler çerçevesinde vergilendirilmesi gerekmekte olup bu kapsamda söz konusu faaliyetlere ilişkin olarak 213 sayılı Kanunun 176 ila 181 inci maddeleri doğrultusunda işletme hesabı esasına veya bilanço esasına göre (faaliyete başlanılan 2019 yılında işletme hesabı esasına veya ihtiyari olarak bilanço esasına göre, izleyen yıllarda ise ilgili hükümler kapsamında yıllık iş hacmine göre tabi olunan sınıfa ilişkin esasa göre) defter tutulması ve bu faaliyetler kapsamında satılan mallar ve yapılan hizmetler için fatura düzenlenmesi veya fatura düzenleme zorunluluğunun bulunmadığı hallerde perakende satış vesikası düzenlenmesi icap etmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

İmza

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026